

NASTAJANJE PREDSTAVE MARTINKRAN.COM, KI SO JO USTVARILI UČENCI SAMI / Mojca Fuchs Lukežič,

prof. slovenščine / OŠ Marije Vere, Kamnik

V članku »Nastajanje predstave MartinKran.com, ki so jo ustvarili učenci sami« je opisan proces nastajanja predstave, ki so jo ustvarili učenci pri izbirnih predmetih gledališki klub in glasbeni projekt, mentorji pa so bili le »usmerjevalci« in motivatorji. Predstava MartinKran.com, ki vsebuje ideje celotne skupine, je nastala na podlagi Levstikovega Martina Krpana, vendar je postavljena v današnji čas in je zajela aktualne dogodke zadnjih nekaj mesecev (begunci, teroristični napadi, izginjanje mladostnikov, kvote slovenske glasbe, evforija nad uspehi slovenskih športnikov ...), ki so bili prikazani skozi tv-studio in tv-oglas.

Rezultat 9-mesečnega ustvarjalnega dela učencev je 40-minutna družbeno-kritična predstava, ki je bila pri gledalcih zelo dobro sprejeta in za katero smo prejeli zlato priznanje na 23. državnem Kekčevem srečanju otroških gledaliških skupin.

1 UVOD

Biti učiteljica na šoli, ki nosi ime po prvi slovenski akademsko izobraženi igralki Mariji Veri, hkrati pa biti velika oboževalka gledališča, kar kliče po tem, da je potrebno učencem ponuditi možnost gledališke izkušnje tudi na predmetni stopnji.

Na OŠ Marije Vere Kamnik že vrsto let delujejo gledališki krožki od prvega razreda dalje, zato smo se že leta 2012 odločili, da učencem ponudimo izbirna predmeta gledališki klub in glasbeni projekt. Naš prvotni cilj je bil na oder postaviti muzikal. Pri iskanju primerne besedila, ki vsebuje tudi že melodije, smo mentorice ugotovile, da nimamo veliko izbire. Tako smo leta 2012 na oder postavili spevoigro Radovana Gobca Kresniček, leta 2013 spevoigro Uroša Vošnjaka Želvica Bara gre na morje, leta 2014 pa muzikal V deželi Oz.

Gledalci so sicer bili nad predstavami navdušeni, a vedno bolj izkušeni učenci igralci so želeli več, nekaj sodobnega, predstavo, ki jim je blizu, ki je »čisto njihova« ..., da niso le liki na odru, ki so jih ustvarili odrasli. Kot učiteljica slovenščine pa sem želela na odru uprizoriti kanonsko oz. obvezno umetnostno besedilo za 3. triado osnovne šole. Tako smo se v šolskem letu 2015/16 lotili projekta MartinKran.com.

Prvo slovensko povest, Levstikovega Martina Krpana, smo uprizorili na nekoliko drugačen, sodoben in mladostniško obarvan način. Dejstvo je,

da so učenci precej kritični, če jim le damo možnost in svobodo izražanja lastnega mnenja. Prav tako jih zaznamujejo aktualni dogodki, bolj kot si odrasli mislimo. Občinstvu in učencem smo ponudili predstavo, ob kateri bi jih malce zbudili, da začnejo razmišljati. Hkrati pa smo želeli apelirati na mlade, naj ne verjamejo vsem zgodbam, ki krožijo po medijih. Puščice kritike so bile uperjene tudi v medije in njihovo senzacionalistično poročanje ter da svet ni tako črn, kot je prikazan v dnevno-informativnem programu. Prepogosto razmišljamo pesimistično, negativno (Brdavs prodaja seno za konje, a ker je »čefur«, je stereotipno prepoznan kot slab, »diler«, a v bistvu je zelo dober človek, saj pomaga Martinu). Obregnili smo se tudi ob odtujene družinske odnose (Martinov oče ne ve, da Martin že nekaj mesecev trenira dresurno jahanje, z mamo/bivšo ženo pa ne govori), s katerimi se učitelji srečujemo vsakodnevno. Mlajše gledalce je pritegnil ritem dogajanja na odru, starejši pa so prepoznali kritiko družbe. Ugotovili so, da Kamnik kot znano srednjeveško mesto res nima hotela za turiste, da mladih ne ugrabljajo kar vse po čez, lik Helene Ulice, poročevalke s terena, pa predstavlja madžarsko novinarko, ki je brcnila begunca ...

2 NASTAJANJE PREDSTAVE

Gledališka skupina Verine zvezdice deluje pod okriljem ŠKUD Verine zvezdice in OŠ Marije Vere, od leta 2013 pa smo tesno povezani z Mladinskim centrom Kotlovnica Kamnik in zunanjim mentorjem Goranom Završnikom, naši

projekti pa nastajajo v okviru izbirnih predmetov gledališki klub in glasbeni projekt.

Z učenci smo najprej prebrali in natančno interpretirali Levstikovega Martina Krpana. Nato so se začeli učenci uryti v različnih disciplinah improvizacijskega gledališča. Ustvarjati so morali različne nenavadne prizore, mentorji smo jih zapisovali ali pa snemali z diktafonom. Učencem smo postavljali provokativna vprašanja, v njih zbuvali kritičnost in zahtevali utemeljevanje. Tako je nastalo ogrodje predstave, nato so učenci zaigrali ali besedno utemeljili, kako bi se lahko prizori končali. Ves čas nastajanja predstave smo bili mentorji le »usmerjevalci« dogajanja, učenci pa so bili tisti, ki so ustvarili potek dogodkov. Končni scenarij je napisal Goran Završnik (MC Kotlovnica Kamnik).

V predstavi se na eni strani pojavita Martin Krpan, ki ni več tisti Krpan, ki ga poznamo iz Levstikove pripovedke, temveč 16-letni dijak, ki je zamudil avtobus, in Brdavs, ki v resnici sploh ni slaba oseba in pomaga Martinu, na drugi strani pa so mediji, ki v javnost pošljejo zgodbo Martinovega izginitja in ves čas poročajo o negativnih posledicah izginitja, v resnici pa je vse le splet naključij. Predstava je zajela aktualne dogodke zadnjih nekaj mesecev (begunci, teroristični napadi, izginjanje mladostnikov, kvote slovenske glasbe, evforija nad uspehi slovenskih športnikov ...), ki so bili prikazani skozi medije in reklame, ki so bile del informativnega programa.

2.1 Scenografija

Predstava ima tri dogajalne odre – levo na odru je TV-studio, ki senzacionalistično poroča o dogajanju, sredina odra je dogajanje »v živo« (Martin Krpan na avtobusni postaji, v avtu z Brdavsom, arena dresurnega jahanja ...), desni del odra pa je rezerviran za provokativne tv-oglasave.

2.2 Koreografija, kostumografija in petje

Predstava je zmes igre, plesa in petja. Ker Martin Krpan trenira dresurno jahanje, so učenci na skladbo Radetsky march (Strauss) sami pripravili koreografijo, kjer so v vlogi dresurnih konjev. Mentorica plesa je bila spet le v vlogi usmerjevalke oz. je predloge učencev sestavila v celoto. Opazila sem, da učenci ob primerni motivaciji kar hlepijo po tem, da bi bili slišani. Tudi kostumografija in scenski pripomočki so bili plod idej učencev.

V predstavi so glasbeni vložki – učenci so priredili besedilo pesmi glede na dogajanje. To je edini del predstave, kjer smo mentorji naredili selekcijo, zato je pevske točke prevzel mladinski pevski zbor pod vodstvom zborovodkinje.

2.3 Vaje, premiera in ponovitve

Sestajali smo se enkrat tedensko po dve šolski uri. Prve vaje so bile namenjene branju in razumevanju Levstikovega besedila, ozadja, likov in situacij. Šele ko smo bili mentorji popolnoma prepričani, da jim je Levstikovo besedilo razumljivo, smo se lotili improvizacije. Krpana smo postavili v prihodnost, namesto konja je imel avto, Brdavs je imel samo pozitivne lastnosti ipd. Učenci so bili še posebej izvirni pri ustvarjanju provokativnih tv-oglasov.

Mentorji smo si najboljše ideje zapisali, učenci pa so jih morali na naslednji vaji še nadgraditi, jim dodati komičnost/kritičnost ... Učence je tak način dela tako prevzel, da so prihajali do mentorjev tudi ob dnevih, ko ni bilo vaj, in povedali, kako bi izboljšali prizor. Z vsako novo vajo je motivacija samo naraščala.

Nekaj dni pred premiero so vaje potekale tudi pet, šest ur dnevno, imeli

smo štiri delovne sobote, vendar se učenci niso pritoževali. Prevladal je ponos, da je to »njihova« predstava in nihče ni želel, da njegov lik ne bi bil izpiljen do popolnosti.

Pri izbiri nastopajočih mentorji nikoli ne delamo selekcije (z izjemo pevskih točk), ker ne želimo zapreti vrat nikomur. Tako smo dobili seznam 26 učencev, ki so se prijavili k izbirnima predmetoma. Učenci so bili zelo raznoliki, imeli so različno predznanje in sposobnosti. Delo s tako skupino je naporno, vendar se trud splača, saj na odru zasijejo tudi tisti, ki imajo šibko šolsko znanje ali pa skozi vaje okrepijo svojo samozavest in suvereno izpeljejo svoj del. Hkrati pa nam mentorjem sploh ni bilo treba delati selekcije in dodeljevati vlog, saj je na koncu tisti, ki je najbolj izpilil svojo idejo, prevzel tisto vlogo.

Premiera predstave je bila 24. maja 2016 v Domu kulture Kamnik. Predstavo smo ta dan zaigrali trikrat. Dopoldne dve ponovitvi za učence naše šole, popoldne za povabljenе (starši, lokalna skupnost).

Ogled predstave MartinKrpan.com je bil del dneva dejavnosti (kulturni dan) za učence predmetne stopnje. Učenci so po ogledu predstave v šoli izvajali različne dejavnosti glede na učni načrt razreda. Učenci 6. razreda so pisali oceno predstave, starejši, ki

so Levstikovo besedilo že poznali, pa so primerjali vsebino in like.

Predstavo smo odigrali še petkrat, in sicer dvakrat novembra 2016 ob 30-letnici obstoja naše šole kot samostojne šole ter na območnem, regijskem in 23. državnem Kekčevem srečanju otroških gledaliških skupin, ki ga organizira JSKD Slovenije. Za predstavo smo prejeli zlato priznanje.

3 POVZETEK

Predstava MartinKrpan.com je dokaz, da učenci zmorejo veliko več, kot učitelji/mentorji mislimo. Ko učenci uvidijo, da je del predstave njihov dialog, njihov predlog za kostum ali scenski pripomoček, motivacija zraste in jim niso odveč delovne sobote ali pa večurne vaje pred premiero. Kot mentorico pa so me presenetili predvsem s kritičnostjo in spremljanjem ter poznavanjem aktualnega družbenega dogajanja. Zanimivo je tudi to, da se k izbirnemu predmetu pogosto prijavijo učenci, ki so sicer ali učno manj uspešni in/ali v razredu povzročajo nered, kar pa se pri nastajanju predstave ne opazi.

